

Panel Fryslân over *vertrouwen in politiek en samenleving*

mei 2017

PANEL FRYSLÂN

Panel Fryslân is onderdeel van het Fries Sociaal Planbureau

Panel Fryslân over *vertrouwen in politiek en samenleving*

Vertrouwen komt te voet, en gaat te paard, zo luidt het gezegde. Het is makkelijker om vertrouwen te verliezen dan te winnen. In Nederland is het vertrouwen in de politiek de afgelopen decennia gedaald. Van de Nederlandse bevolking geeft inmiddels ruim de helft het vertrouwen in de Tweede Kamer en de regering lager dan een 6 (SCP, 2017). In maart van dit jaar zijn de verkiezingen geweest en de formatie is in volle gang. Deze publicatie behandelt de stemming in Fryslân. Hierbij wordt ingegaan op de interesse, tevredenheid en vertrouwen in de politiek. Hoe staan de leden van Panel Fryslân tegenover de politiek en de samenleving? Hebben zij interesse in de politiek? Hoe zien zij de positie van Fryslân in de landelijke politiek? Heeft Panel Fryslân er nog vertrouwen in? Op deze en vele andere vragen wordt in deze publicatie antwoord gegeven.

60%

40%

Cijfers voor interesse in de politiek:

Landelijk 7,4

Gemeentelijk 6,6

Provinciaal 5,9

De vragenlijst voor dit onderzoek is verstuurd naar zowel onze oude als onze nieuwe panelleden. We spreken daarom in deze publicatie nog over 'panelleden' in plaats van 'Friezen'. Voor toekomstig onderzoek gaan we helemaal over naar ons nieuwe panel. De leden van ons oude panel hebben hierover bericht ontvangen. We zijn onze voormalige leden erg dankbaar voor hun inzet en daarnaast zijn wij heel blij met onze nieuwe leden. Panel Fryslân kan in het vervolg door het FSP gebruikt worden voor representatief onderzoek onder de Friese bevolking.

Panel Fryslân

verdeeld over vertrouwen in de landelijke politiek

Om een beeld te geven van de diversiteit binnen de provincie Fryslân presenteren we drie groepen binnen de Friese samenleving. Door middel van 20 waarderingen en opvattingen over samenleving en politiek onderscheiden we 'Optimisten', 'Den Haag sceptici' en 'Pessimisten'.

Optimisten

Ruim een derde van de panelleden valt in de groep 'optimisten'. Zij vinden dat het de goede kant op gaat met Nederland en zijn dik tevreden met de Nederlandse samenleving en economie. Zij bezitten een groot vertrouwen in anderen en vinden de multiculturele samenleving een goede zaak. Ze hebben veel vertrouwen de politiek en regering en voelen zich gehoord. Ze tonen zich over de hele linie tevreden en hebben vaak een positief beeld van de medemens, ook als die politicus is of van buitenlandse komaf.

Den Haag sceptici

Een derde van de panelleden zijn 'Den Haag sceptici'. Zij zijn vooral kritisch over alles wat te maken heeft met de politiek in Den Haag. Het vertrouwen in de Tweede Kamer en de regering is laag, zij voelen zich niet erg gehoord en de politiek in Den Haag krijgt een onvoldoende (5,4). Daarentegen zijn zij over het algemeen positief over de multiculturele samenleving en hebben groot vertrouwen in anderen. Het gaat niet de verkeerde kant op met Nederland, maar ook niet de goede. Ze zijn redelijk tevreden met de Nederlandse samenleving en economie, maar minder tevreden dan de optimisten.

Pessimisten

Krap een derde van de panelleden valt in de groep 'pessimisten'. Zij zijn over de hele linie nogal negatief en somber. Bijna iedereen in deze groep vindt dat het de verkeerde kant op gaat met Nederland en is ontevreden over de Nederlandse samenleving en economie. Een minderheid heeft vertrouwen in andere mensen en vrijwel niemand geeft de politiek wat betreft tevredenheid of vertrouwen een rapportcijfer 7 of meer. Zij zijn vrij negatief over de multiculturele samenleving en ook zeer ontevreden over de politiek en regering. Tevens voelen zij zich niet gehoord.

Grootste aandeel in
Tytsjerksteradiel
Kleinste aandeel in
Dantumadiel

43%

20%

Grootste aandeel in
Dantumadiel.
Kleinste aandeel in
Tytsjerksteradiel

47%

24%

Grootste aandeel in
Littenseradiel is
Kleinste aandeel in
Leeuwarden

38%

20%

Groot verschil tussen hoger-en lageropgeleiden

Mannen zijn vaker te vinden bij de pessimisten en bij de Den Haag sceptici, vrouwen vaker bij de optimisten. Mensen met een lager inkomen zijn daarnaast vaker pessimistisch en mensen met een hoger inkomen juist optimistisch. Het grootste verschil is er bij het opleidingsniveau. Laagopgeleiden zijn sterk oververtegenwoordigd onder de pessimisten en in mindere mate onder de Den Haag sceptici. Hogeropgeleiden zijn vaak optimisten.

Panel Fryslân ontevreden over Fryslân in de politiek

Te weinig aandacht

Ruim de helft van alle panelleden vindt dat er te weinig aandacht voor Fryslân is in de landelijke politiek. Dit geldt met name voor de pessimisten (71%) en in mindere mate voor de Den Haag sceptici (59%). Voor de optimisten ligt dit met 43% een stuk lager.

Belangen onvoldoende behartigd

Ruim 40% van alle panelleden vindt dat de Friese belangen onvoldoende worden behartigd in de Tweede Kamer. Deze onvrede is het grootst onder de pessimisten. Van hen vindt ruim de helft (55%) dat de Friese belangen niet genoeg worden behartigd. De Den Haag sceptici zijn met 42% minder pessimistisch, doch sceptisch. Zelfs onder de optimisten is nog krap een derde niet tevreden met de belangenbehartiging in de Tweede kamer

Weet wat er leeft

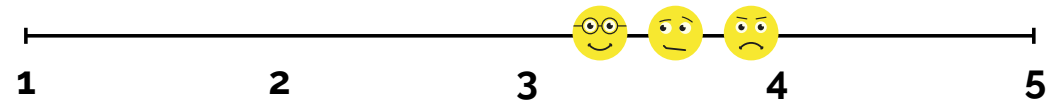
De helft van de panelleden vindt dat de Nederlandse regering niet weet wat er in de provincie Fryslân leeft. Op dit onderwerp zijn de verschillen tussen de groepen het grootst. Twee derde van de pessimisten geeft aan dat de regering niet weet wat er in de provincie leeft. Voor de optimisten ligt dit op een derde. Onder de Den Haag sceptici is de helft er van overtuigd dat de regering niet weet wat er in Fryslân leeft.

Meer Friese Kamerleden

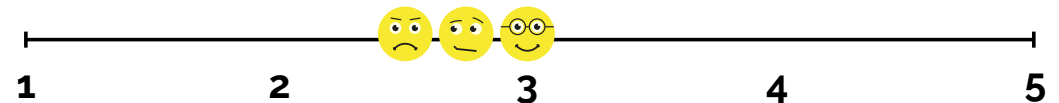
Ruim de helft van de Friese panelleden vindt dat er meer Friese Tweede Kamerleden moeten zijn. Hierover zijn de drie groepen het meest eensgezind. Het aandeel pessimisten dat meer Friese Tweede Kamerleden wil is het grootst (59%), maar Den Haag sceptici (54%) en de optimisten (45%) volgen op niet al te grote afstand.

Mening over Fryslân in de politiek weergegeven in schaal van 1 (oneens) tot 5 (eens).

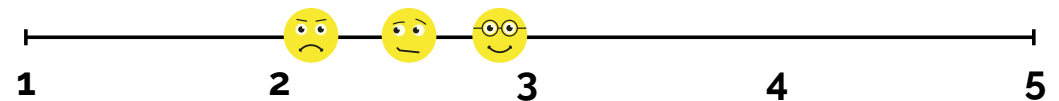
Te weinig aandacht

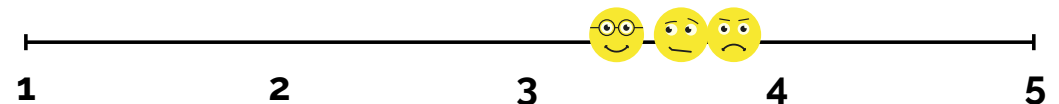
Belangen voldoende behartigd

Weet wat er leeft

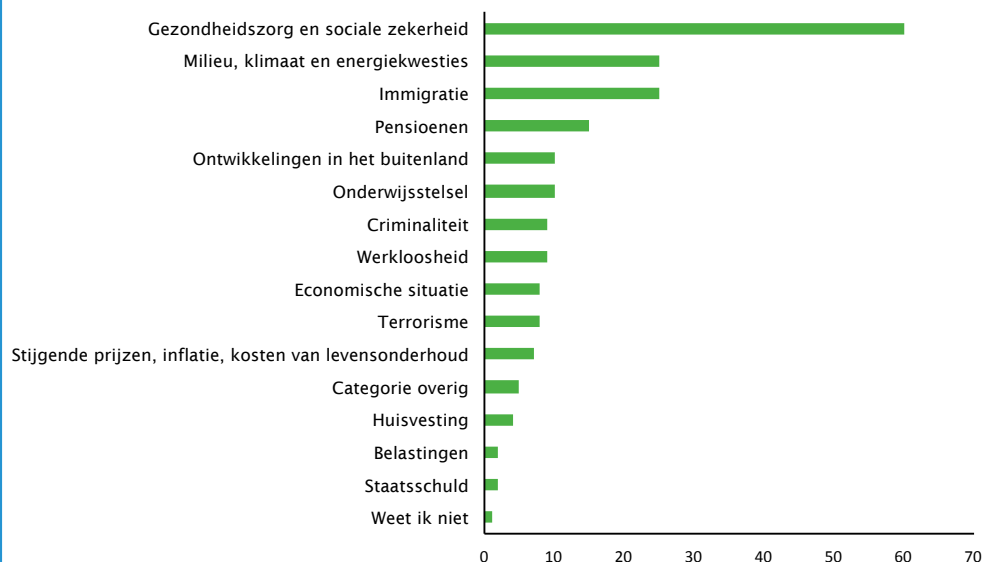

Meer Friese Kamerleden

Panel Fryslân over belangrijke thema's in Nederland

Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in **Nederland** spelen? (hele panel in procenten)

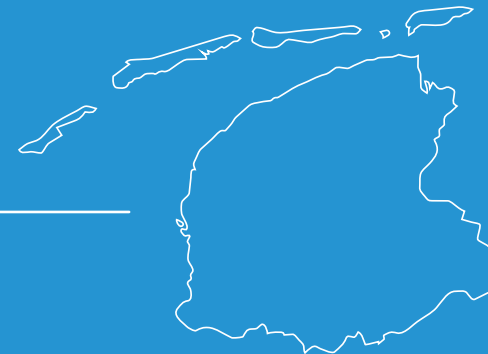

Milieu, klimaat en energiekwesties hoog op de Friese ranglijst

Wordt aan de panelleden gevraagd uit een lijst van veertien maatschappelijke kwesties de twee belangrijkste voor Nederland te kiezen, dan staat gezondheidszorg en sociale zekerheid veruit bovenaan. Hierna volgen 'milieu, klimaat en energiekwesties' en 'immigratie' op een gedeelde tweede plaats. Opvallend is dat milieu, klimaat en energiekwesties onder de Friese panelleden een stuk hoger op de ranglijst staan in vergelijking met de Nederlandse bevolking (op plaats 7 in Nederland, zie [SCP 2017](#)). Verder blijkt dat de Den Haag sceptici en de pessimisten meer bezig zijn met hun pensioen. Zowel bij de Den Haag sceptici als bij de pessimisten staan pensioenen in de top 5 terwijl dit bij de optimisten niet het geval is.

Panel Fryslân over belangrijke thema's in Fryslân

Wat zijn volgens u momenteel de twee belangrijkste zaken die in Fryslân spelen? (hele panel in procenten)

Werkgelegenheid belangrijkste thema in Fryslân

Aan de panelleden is ook gevraagd om uit veertien Friese maatschappelijke kwesties de twee belangrijkste te kiezen. Werkgelegenheid staat veruit bovenaan. Hierna volgen krimp, op de voet gevolgd door de gaswinning en de Friese taal en cultuur op een gedeelde derde plaats. Opvallend is dat het thema werkloosheid en economische situatie pas op de achtste en negende plaats komt bij thema's die belangrijk zijn voor Nederland (zie vorige pagina). Men vindt dit thema vooral belangrijk voor Fryslân en niet zozeer voor Nederland.

Friese taal en cultuur niet bij iedereen in top 5

Verder blijkt dat de pessimisten en Den Haag sceptici meer bezig zijn met de Friese taal en cultuur. Zowel bij de pessimisten als bij de Den Haag sceptici staat de Friese taal en cultuur in de top 5 terwijl dit bij de optimisten niet het geval is. Wanneer naar verschillende leeftijdsgroepen wordt gekeken valt op dat vooral de jongeren (18 tot 34 jaar) en de ouderen (55 jaar en ouder) de Friese taal en cultuur hoog in het vaandel hebben staan terwijl deze kwestie de top 5 niet haalt voor de mensen tussen de 35 en 54 jaar. Als laatste blijkt dat de vooral de jongere leeftijdsgroepen vergrijzing in de top 5 van belangrijke thema's in Fryslân hebben staan terwijl de oudste leeftijdsgroep (van 55 jaar en ouder) dit op plek 7 heeft staan.

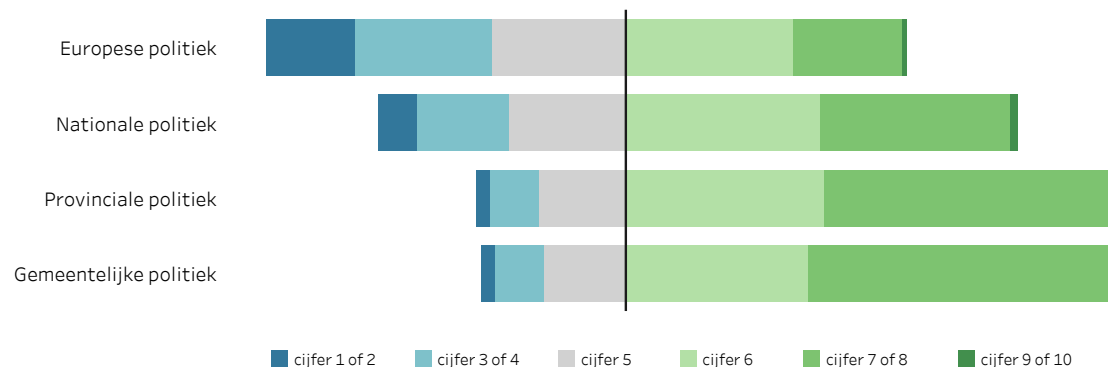
Panel Fryslân over over tevredenheid en vertrouwen

Tevreden met lokaal bestuur

De Friese panellleden zijn meer tevreden met het lokale bestuur dan met hogere politieke niveaus. Het gemeentebestuur krijgt gemiddeld een rapportcijfer 6,3, de provinciale politiek een 6,2, de Haagse politiek een 5,6, en de Europese politiek een 4,9. Ruim driekwart zegt voldoende tevreden te zijn met het gemeentebestuur en de provinciale politiek. Met de nationale politiek is ruim de helft voldoende tevreden (61%), terwijl dit nog niet de helft (44%) is bij de Europese politiek.

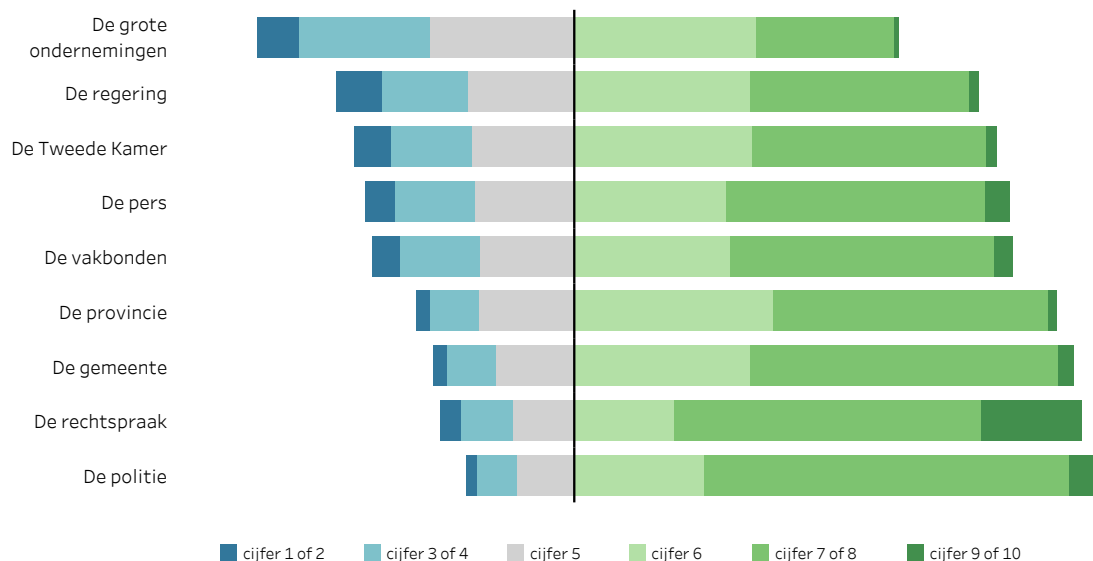
Tevredenheid met gemeentebestuur, provinciaal bestuur, nationale politiek en Europese politiek (in procenten van mensen met een oordeel)

Groot vertrouwen in rechtspraak

Niet alleen wat betreft tevredenheid doet het lokale bestuur het beter dan de besturen op afstand. Ook het vertrouwen in de gemeente is groter dan het vertrouwen in de Tweede Kamer en de regering. Ruim driekwart van de panellleden geeft het vertrouwen in de gemeente een voldoende. Bij de Tweede Kamer en regering is dit ongeveer twee derde. Het vertrouwen in de rechtspraak en de politie is het hoogst. Rond de 80 procent geeft beide instituten een voldoende. De grote ondernemingen, de regering en de Tweede Kamer komen er het minst goed vanaf. Evident gebrek aan vertrouwen (aandeel cijfers 1 of 2) is bij deze 3 instituties het hoogst. Overduidelijk vertrouwen (cijfers 9 en 10) wordt het vaakst toegekend aan de rechtspraak.

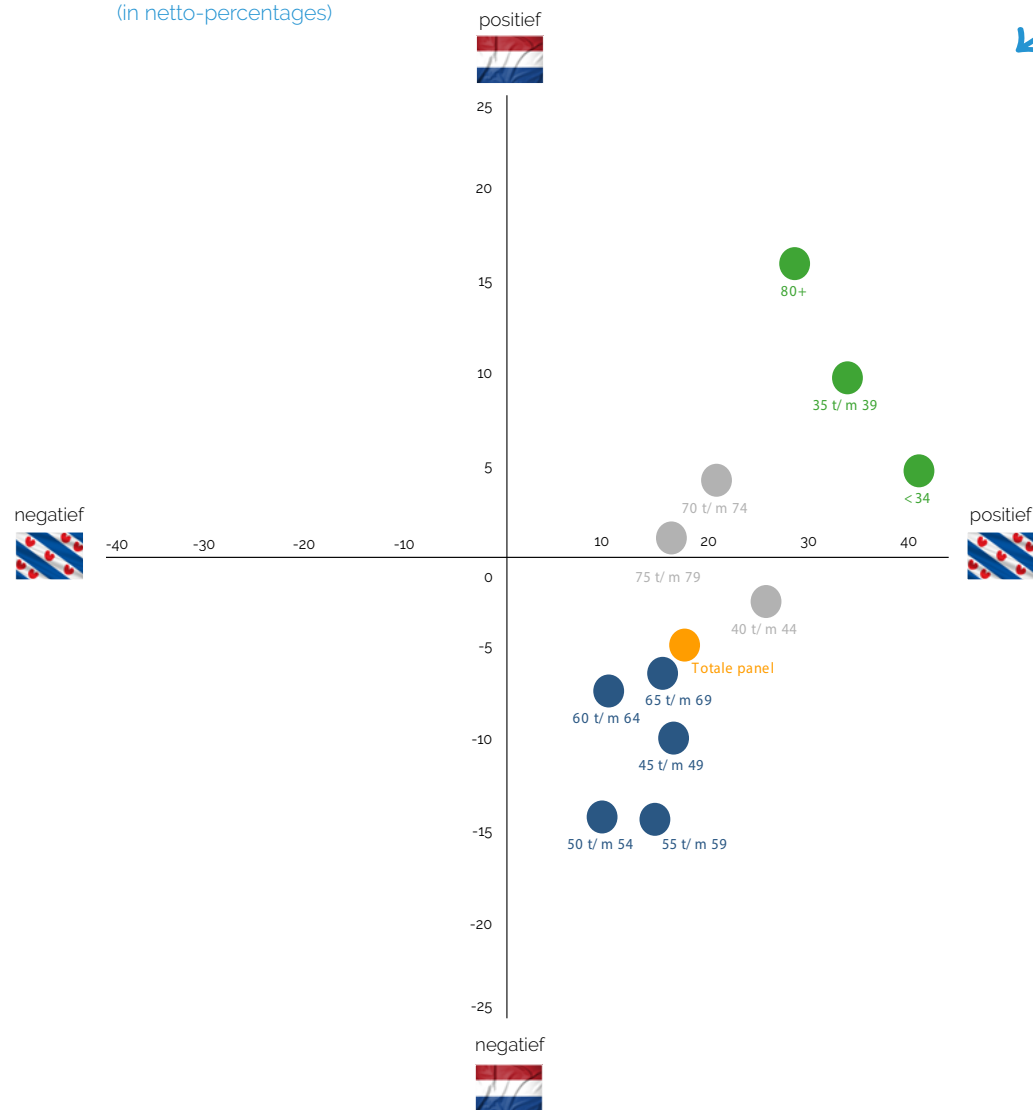
Vertrouwen in instanties (in procenten van mensen met een oordeel)

Panel Fryslân over de toekomst

Aan de panelleden is gevraagd of zij vinden dat het de goede kant of juist de verkeerde kant op gaat met zowel Nederland als Fryslân. De resultaten staan in de onderstaande figuur.

Optimisme over Nederland en Fryslân uitgesplitst voor leeftijdscategorieën (in netto-percentages)

Leeswijzer figuur:

Netto-percentages optimisme = (Aandeel positief - aandeel negatief)

Boven: positief over Nederland (groep positief is groter dan groep negatief)

Beneden: negatief over Nederland (groep negatief is groter dan groep positief)

Links: negatief over Fryslân (groep negatief is groter dan groep positief)

Rechts: positief over Fryslân (groep positief is groter dan groep negatief)

Met Fryslân gaat het goed, met Nederland gaat het minder

Wat opvalt is dat voor alle leeftijdsgroepen geldt dat een grotere groep vindt dat het met Fryslân de goede kant op gaat (er is geen waarde onder de nul op de horizontale as). Ruim de helft (52%) van alle panelleden vindt dat het meer de goede kant op gaat met Fryslân en 34% vindt dat het de verkeerde kant op gaat met Fryslân. Het netto-percentages is dus positief met 18%. Wanneer we naar de hele groep panelleden kijken is dit percentage negatief voor Nederland. Van alle panelleden zegt iets minder dan de helft (45%) dat het de goede kant op gaat en de helft (50%) dat het de verkeerde kant op gaat, waarbij het netto-percentages uitkomt op -5%. Maar dit verschilt voor de verschillende leeftijdsgroepen.

Jong en oud zien het zonnig in

De jongste en de oudste generatie vinden we vooral in de rechter bovenhoek. Zij zijn het meest optimistisch over Fryslân en ook zijn zij optimistisch over Nederland. Beide groepen vinden dat het meer de goede kant dan de slechte kant op gaat met Nederland. De jongste generaties (jonger dan 34 jaar) is het meest positief over de koers van Fryslân met 41% netto positief. De oudste generatie (80+) is het meest positief over Nederland met 16% netto positief.

Panelleden van middelbare leeftijd het meest somber

In de rechter onderhoek vinden we de leeftijdsgroepen tussen de 45 en 69 jaar. Zij vinden dat het de verkeerde kant op gaat met Nederland (onder de nul-as) en zijn ook het minst positief over Fryslân. De panelleden tussen de 50 en 59 jaar zijn het meest negatief over Nederland zij zien de toekomst van Nederland somber in. Hoewel nog wel positief over Fryslân zijn de panelleden tussen de 50 en 54 jaar en 60 en 64 jaar het minst positief over Fryslân van alle leeftijdsgroepen.

Conclusie

Hoger opgeleiden vaker optimist

Panel Fryslân bestaat uit drie groepen als gekeken wordt naar de waardering en opvattingen over samenleving en politiek. De eerste groep bestaat uit 'Optimisten', zij vinden dat het de goede kant op gaat met Nederland en tonen zich over de hele linie tevreden. Dit zijn vaak hogeropgeleiden. De tweede groep bestaat uit 'Den Haag sceptici', dit zijn mensen die vooral kritisch zijn over alles wat te maken heeft met Den Haag. De laatste groep zijn de zogenaamde 'Pessimisten', deze groep vindt dat het de verkeerde kant op gaat met Nederland en zijn over het algemeen zeer ontevreden over politiek en samenleving. In deze groep bevinden zich vaker mannen en mensen met een laag opleidingsniveau.

Helpt panelleden ontevreden over Friese belangen in de landelijke politiek

De helft van de panelleden geeft aan dat er te weinig aandacht is voor Fryslân in de landelijke politiek, dat de belangen niet voldoende worden behartigd, dat de Nederlandse regering niet weet wat er leeft binnen de provincie en dat er meer Friese Kamerleden zouden moeten zijn. Deze gevoelens zijn het sterkst onder de Den Haag sceptici en de Pessimisten.

Werkgelegenheid belangrijkste Friese thema

Werkgelegenheid staat veruit bovenaan op de ranglijst van belangrijkste thema's binnen Fryslân. Soortgelijke thema's voor Nederland zoals werkloosheid en economische situatie worden door veel minder mensen als belangrijk gezien. Men vindt dit thema vooral belangrijk voor Fryslân en niet zozeer voor Nederland. Als belangrijkste thema voor Nederland wordt 'gezondheidszorg en sociale zekerheid' veruit het vaakst genoemd. Op een gedeelde tweede plaats komen 'immigratie' en 'milieu, klimaat en energiekwesties'. Milieu, klimaat en energiekwesties staat hiermee opvallend hoog op de lijst in vergelijking met de ranglijst van de Nederlandse bevolking.

Dichtbij is beter

De Friese panelleden zijn optimistischer over de toekomst van de eigen provincie dan over de toekomst voor heel Nederland. Dit geldt voor alle leeftijden. Ondanks krimp, vergrijzing en wegtrekkende jongeren zien de Friese panelleden de toekomst over het algemeen zonnig tegemoet. Voor Nederland in zijn geheel is dat niet het geval. Het blijkt dat de jongste en de oudste generatie onder de panelleden de toekomst voor zowel Fryslân als Nederland het meest zonnig inzien. Ook blijkt dat de panelleden meer tevreden zijn over de gemeentelijke en provinciale politiek dan de landelijke en Europese.

Colofon

Panel Fryslân
Mei 2017

Bronnen

- SCP (2017) - [Burgerperspectieven](#)
- Vragenlijst grotendeels gebaseerd op vragenlijsten van Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB) SCP

Auteur

Miranda Visser, Sjaak Moerman, Jelmer Hitzert

Vormgeving

Jongens van de Jong

